

Prevarjena.

Platno belo je šivala,
Dvoje črk vezala vanj,
Veselila se poroke,
Polna zlatih, lepih sanj.

Toda leta so minola,
In poroke ni bilo;
In zaman ga je ljubila,
Veselila se tako...

Vedno še v tkanino belo
Vbada nitice tanke,
A kaj snuje in kaj misli,
Tega nihče več ne ve.

Vida.

Sreča v nesreči.

Slika iz življenja. Spisal M. C.

I.

Kdor je kdaj živel po malih mestih in trgih na deželi, ta ve, s kako radovednostjo, da ne rečemo z ne-strpnostjo, pričakuje ženski svet, vsakega novega uradnika, učitelja itd. Ugiba se sem in tja o njega osebi in razmerah. Glavno vprašanje pa je: je-li oženjen ali sloboden? Od te zadnje okolščine je odvisen tudi več ali manj prijazen vzprejem pri ljubem ženskem spolu.

V prsih marsikatero, za bodočnost svoje malo že ocvetele hčerke skrbeče matere oživlja zopet nekoliko upanja. Kdo bi ji pa to zameril?! Saj se ne more vedeti, kaj vsega lahko ne prineseta lepa prilika in srečen slučaj! Ni-li mogoče, da novi došlec zapazi na njeni moža-željni hčeri čednosti, katere drugi lehkomišljenci tako trdovratno prezirajo ali nalašč, ali pa v svoji neumljivi kratkovidnosti. In da pričakujejo vse te gospodične hčerke še z večjim zanimanjem stvari, ki imajo priti, tega ni treba praviti. Sladki upi se vzbujajo vsaki v nežnem srcu. Kje je pa tudi na božjem svetu ženska, katera ne bi bila v tem položaju prepričana do dobrega, da je vsled izbornih lastnosti ona najvredniša, da se ozre novi došlec — če se bo sploh kaj oziral — na njo v prvi vrsti. Ženske so povsod take in tudi v trgu * * * niso bile drugačne. Dama v svetovnem mestu in priprosta hči afriške puščave imata precej jednake slabosti.

Dan prihoda novega uradnika, učitelja itd. je torej epohalen za socialno življenje v malih mestih in trgih. Saj tudi ne more biti drugače! V malih krajih igra vsak posameznik važno ulogo. Ljudje so navezani drug na drugega; razmere vsakega so znane vsakemu, da takó rekoč drug drugemu gledajo v žep. Da so o teh razmerah ljudje radovedni, s kom da jim bode občevati v prihodnje, je naravno.

Ni treba, da bi bil dotičnik posebno sramožljiv, a rudečica ga mora vendar oblit, ko je treba prvokrat defilovati po tržkih ulicah. Otročaji, ki se pojajo po cesti

gori in doli, babe, ki ob vogalih prodajajo zijala, kakor tudi k inteligenci prištevajoče se matere in hčere — seveda te poslednje le izza okenskih zagrinjal — vse, vse zre za njim. Še celo vinski bratci, ki posedajo cele popoldneve po gostilnah, da bi človek kmalu mislil, da so pozabili, kje so doma, tudi ti pretrgajo svoje pogovore in pomolé svoje razžarjene obraze skozi gostilniška okna, da bi videli novi čudež. Kako mučno pa je to za dotičnega novinca, tega ne pomisli nikdo. Saj tak revež dobro ve, da se govorica vseh suče le o njem in da se o njem izrekajo sedaj le razne sodbe...

Tako je bilo tudi o prihodu učitelja Ivana Žagradnika v trgu * * *

Ivan je zapustil pred kratkim učiteljsko pripravnico, imajoč v roki spričevala, ki so govorila o njega talentu. Ker mu je bil deželni šolski nadzornik posebno naklonjen, dobil je takoj v trgu * * * slučajno razpisano učiteljsko službo. Vse življenje njegovo je bilo vzgledno, niti njegov najhujši protivnik — če je imel kakega — bi ne bil mogel mu očitati ničesa. Tudi na svojem novem mestu se je znal prikupiti vsakemu. Občenje njegovo s tržani je bilo vsikdar uljudno in prikupljivo; konverzacija z njim ob enem zabavna in poučljiva; bil je dober govornik in deklamator; izvrsten tenorist — in to ni kar si bodi! — in imeniten plesalec: imel je torej same lastnosti, ki so [neprecenljive po malih mestih. Ni čuda torej, da je bil naš Ivan kmalu središče vsega socialnega življenja v trgu * * *. Če jemljemo še v poštev, da so bili vspehi njegovi v poučevanju mladine izvrstni, ne smemo se čuditi, da je bil med vsemi tržani in tržankami, mej temi poslednjimi posebno tudi zato, ker je bil še samec, le en glas: „Takega učitelja še nismo imeli!“

II.

Kadarkoli je bila kaka slavnost, bil je Ivan gotovo člen osnovalnega odbora. Čitalnica ga je volila svojim tajnikom in predsednikom veselničnemu odseku. Društvo je slovelo po svojih veselnicah daleč na okrog, ker je imelo prilično obilo pevskih in igralnih močij. Posebno diletantk-igralk je bilo toliko, da je ostala vedno kaka v rezervi. To pa je bilo tudi potrebno, kajti ni je bilo igre, da bi se ne bila skujala jedna ali druga in včasih celó potem, ko so bila vabila že razposlana. Tedaj pa je bilo g. predsedniku veselničnega odseka treba vse zgovornosti in vseh diplomatskih fines, da je, ali pregovoril „kuja-jočo“ se igralko, ali pa dobil nadomestovalko. To ni bila lahka stvar; dobival je navadno odgovor: „Zdaj prihajate, prej pa niste vedeli za-me!“ — Slednjič pa se je vendar dala omečiti jedna ali druga in „Beseda“ se je zvršila srečno po določenem programu. Ubogi aranžerji! Koliko potú, tekanja, skrbi je treba povsod, da se veselijo — drugi!

In potem je bilo čitati v slovenskem listu dopis o „sijajni zvršbi obširnega programa“, „gospici A in B sta se odlikovali posebno“, „gospod Č je za naše društvo neprecenljiva moč“ itd. itd. — pa saj veste, kaki so ti dopisi, podobni so si kakor jajce jajcu! — Prigodilo se je pa tudi, da je prišla zamera po veselici. Tega je bil na-

vadno kriv tisti nesrečni „dopis“, kajti jedna ali druga igralka je bila gotovo — vsaj po njenem lastnem prepričanju — pohvaljena premalo; da še več: včasih je nesrečni poročevalec v naglici čisto prezrl kako igralko. Ubogi oni, o katerem se je slutilo, da je pisal „kritiko“! Saj je pa res nezaslišano, da se tak dogodljaj — da je namreč gospodičina Cimferlina jecljala par besedi na odru — javno ne oceni, kakor zasluži! Častiti bralec, ki poznaš žensko mrav, rad pritrdiš, da je ložje zapovedovati celemu polku vojakov, nego zadovoljiti kopico kapricijoznih, samih v se zaljubljenih žensk...

Iz tega, kar smo povedali ravnokar, lahko posnamemo, da je imel Ivan, v svoji lastnosti kakor predsednik v veselicih odsekih, jako delikatno nalogo. In res se je bilo zahvaliti le njegovemu taktu, da so se odstranile vse krize med sodelujočim osebjem brez kvarnih nasledkov. Bilo mu je torej dovolj prilike, da se je do dobrega seznanil s tržkimi krasoticami. Častita čitateljica naj ne zameri, da smo čisto pozabili povedati, da je bil Ivan lep mož, kakoršnega si le more poželjti ljubezni žejno žensko srce. Potem si lahko mislite, kako nekako je bilo na „skušnjah“! Revež je bil pod takim nadzorstvom, kakor še v svojem življenju nikdar ne. Vsak pogled — vsak korak — vsaka poteza njegovega obraza — koliko besedi je govoril s to, koliko z ono — je-li prijaznejše občeval z Miciko ali Faniko — ali rajši občejuje s Klementino ali z Olgo — itd., — vse te važne stvari opazale so tržke punice z Argusovimi očmi. Z vztrajnostjo, lastno le ženskam, so nastavljala dekleta mreže temu kandidatu zakonskega jarma. In po skušnji so se vračale domov jedna z najboljšimi upi, druga v največji nevolji in s črno zavistjo v prsah in s sklepom, da se že jutri odpove sodelovanju. Do drugega dne pa se je potolazila in zopet je prišla na skušnjo, kjer se je vestno ponavljalo, tisto nadzorovanje in tekmovanje. Potem pa je šla vsaka zopet domov z občutki, ki so bili kakor včeraj odvisni samo od tega, kakó se je vedel proti nji nesrečni predsednik Ivan.

Ti križi, te muke, te skrbi predsednika in drugih gospodov aranžerjev so se ponavljale redno o vsaki „Besedi“. Prav takó redno so vsi aranžerji zatrjevali, da so se zadnjo pot trudili, češ: „naj pa delajo prihodnjič drugi!“ Da so pa o prihodnji veselici vendar zopetekali in se potili, prosili in pregovarjali, vklanjali se in rotili, to je tudi gotovo. Pravemu osnovatelju narodnih veselici niti ne bi bilo po volji, ako bi šlo vse gladko in brez ovir, zakaj potem ne bi bil triumf tako znamenit... Takó se je godilo v našem trgu in tako se menda godi povsod, kjer so društva, radi nedostatka močij, navezana na dobro voljo le nekaterih oseb.

III.

Tržan Ogorelec — sam se je pisal Ogoreuz — je bil bogat trgovec in kakor tak odločen materijalist, prava kramarska duša. Njegov idejal je bil — denar. Bil je sicer člen čitalnice, ker že drugače ni bilo mogoče, a minoli so meseci, da ni videl njenih notranjih prostorov. Slovenskega časnika niti v roke ni vzel! Pravega političnega prepričanja ni umel nikdar, prišteval se je pa z

nekim ponosom k oni stranki, katere geslo se glasi: Mi smo in ostanemo Kranjci! Da so pa ti „Kranjci“ najhujši protivniki našega narodnega napredka, je obče znana in priznana resnica.

Ljudstvo naše jim je pridejalo celó naslov „nemškutarjev“. Že po tem je jasno, da mu ni bilo nič kaj prav, da je tudi njegova hči Ljudmila igrala v čitalnici. Saj se je pa tudi branil, dokler je le bilo mogoče! Ker so ga pa prvi veljaki tržki, njim na čelu okrajni sodnik sam — obdelovali neprestano, je končno vendar-le kapituliral. Takemu gospodu, kakor je okrajni sodnik, se vendar ni hotel zameriti; človek ne more vedeti, kje bi mu to škodovalo.

Da bi pa sam vodil hčer na izkušnje, tega še misliti ni bilo. Ker ni bilo nobene druge možke osebe pri hiši, ki bi bila primerna družčina Ljudmili in spremlja-joči teti — g. Ogorelec je bil vdovec — dobil je učitelj Žagradnik dovoljenje, da je hodil po nju ter ju zopet spremljal domov.

Ljudmilin oče je dal to dovoljenje brez obotavljanja, in sicer prvič zato, ker je smatral Ivana skromnim, pametnim človekom, ki gotovo ne bode hotel vzleteti višje, nego ga neseta finančni peroti njegovi; drugič pa zato, ker je bil prepričan, da Ljudmila sama dobro ve, kaj in koliko more pričakovati kakor hči najimovitejšega tržana, Ogorelec je sicer dobro vedel, da ima Ljudmila v marsičem od njegovih lastnih različnih nazore — saj sta si njuni mnenji dostikrat križali hudo! — a o tem je bil vendar osvedočen, da njegova hči ne dovoli nikdar kake intimnosti možu, kateri bi ne bil vsaj tako bogat, kakor ona sama. Denar je bilo edino merilo, s katerim je merila ljudi ta blaga duša. Pod to mero bo moral stopiti tudi bodoči Ljudmilin ženin!

Gospod Ogorelec so bili sicer srečni v špekulacijah — od tod njihovo bogastvo — a takrat so pa vendar-le slabo kalkulirali!

IV.

Ljudmila je bila 18 letno, za njene razmere dosti izobraženo dekle, kar pa je bila zasluga njene pokojne matere. Bila je visoke in vitke rasti; forme njenega telesa pa vstvarjene dovršeno lepo. Iz njenih velikih plavih oči je odsvitala nepopisna miloba, da se je človeku kar duša topila pod tem pogledom. Bila je blondinka, v istini sijajna prikazen. In vendar je ostala pri vseh teh svojstvih najpohlevnejša stvarca ne svetu. Človeka, ki je poznal to dekle, polotila se je nehote misel, da je hotela narava v njem združiti vse one lastnosti, ki so potrebne ženski, da stori moža resnično srečnega. To so čutile tudi vse tržanke in prav radi tega ni bila Ljudmila nič kaj priljubljena mej njimi.

K sreči je bilo življenje Ljudmilino tako vzgledno, da jo do sedaj obrekovanje strupenih jezikov — in kje ni tacih? — ni moglo doseči.

Čudno ni, da je bila Ljudmila marsikateremu mladenci sredotočje vseh njegovih misli in želja, in da se je oko marsikaterega mladega moža hrepeneče obračalo za tem ženskim biserjem.

No do sedaj se še nikdo ni mogel pohvaliti, da bi vži-

val pri njej kako prednost. Ljudmila ni še videla moža, kateri bi bil mogel vzbuditi njeno zanimanje, še manj pa, da bi bil napravil trajen vtis na njo. —

Prepričala pa se je kmalu, da je učitelj Ivan mož plemenitega mišljenja in ker tudi njegova zvonanost ni ostala brez vtisa na njo — moj Bog, če ne bi pa ženska ne bila! — vgnjezdil se je poredni amor v njeno srce, ne da bi vedela kedaj in kakó. Seveda bi ne bila ona ovadila nikomur za ves svet te svoje skrivnosti.

Ivana je očarala že Ljudmilina telesna lepota. Občevaje ž njo, opazil je vsak dan na nji novih čednostij, ki so pričale o blagem srci. Plemenita duša njena niti ni poznala onega čuta, kateri je prinesel že toliko neizmerne gorja nad človeštvo — sovraštva, ona bi bila v ljubezni objela ves božji svet.

Takó sta se približali dve srci, ne da bi slutili čutila drug drugega.

Ko je Ivan sanjaril včasih o bodočnosti, naslikal si je v mislih svojih, žensko, kakoršno bi si on želel za družico skozi življenje — vstvaril si je svoj idejal. Ta idejal je stal sedaj pred njim Koga ne bi razburilo to! Dosedanje življenje njegovo je bilo podobno gladki morski vršini; sedaj pa so prišli življenja viharji in vršina postaja valovita. Duša njegova, ki do sedaj ni poznala razburjenja, prišla mu je kar na mah iz ravnotežja. In kdo mu more zameriti? (Pride še.)

Pedagogiške črtice.

Spisala Danica.

(Dalje.)

Mati naj pa tudi skrbi za duševni razvoj svojih otrok. Navadi naj jih že od malega misliti, kajti brezmiselno dete se bode tudi pozneje v šoli težko udalo duševni disciplini; njegov duh mu bode ostal na veke top in počasen. Izvrstno služi materi v ta namen nazorni nauk. Uže malega otroka naj opozarja na različne predmete v sobi ter naj mu jih imenuje. Ž njim naj prešteje koliko je sten, koliko oken, koliko stolov itd.

Tudi na lastni život naj ga opozarja, na glavo, oči, ušesa, lasé itd., na ude, desno, levo, itd. Iz sobe naj uhaja v kuhinjo. Koliko je zopet novih predmetov! Ognjišče, drva, premog, police, lonci, ponve in kaj še več. O vsem tem se da govoriti. Iz česa je narejeno, v kaj rabi, kedo je izdelal itd. Pridejo tudi razne jestvine, poljski pridelki, ki dajo veliko povoda raznoterim razpravam, posebno, če so otroci uže nekoliko večji. Mati naj pomaga v tem oziru šoli. Koliko lepše vspehe bi dosegle šole, da se podpirajo po domači vzgoji! Navadno pa si mislijo matere, da so odvalile vso skrb od sebe, če pošljejo otroka v šolo, pritožujejo se pa vedno le čez učitelje, če se jin dozdeva, da otrok prepočasi vspeva. Tega pa ne pomislijo, da ima učitelj veliko množico otrok pred seboj, da se mora na vse ozirati, na dobre in slabe in

na poslednje še posebe. A premagati mora veliko predmetov v kratkem času treh, štirih ur na dan. Delo njegovo je tedaj res težavno. Naj bi ga matere vsaj v tem podpirale, da bi navadile svoje otroke logično misliti. Verjemite mi, s tem je veliko, veliko pomagano!

Najlepša prilika se nuja materi zunaj na prostem, ko uhaja se svojimi otroci. Opozarja naj jih na rastočo travo, na cvetke, grmiče, drevesa, na pevajoče ptice, na njih gnezda. Misleči materi ne bode manjkalo nikdar gradiva. A opozarja naj otroke tudi na lepoto rožic, na ptičje petje, na zahajajoče solnce in njega zarjo. Pokaže naj mu s kake višine lep razgled v deželo, da vzbuja v mladih srcih čut za lepoto in ljubezen do narave. A koliko poučnega se da izvesti pri takih opazovanjih! Če govori n. pr. mati o drevesu, o deblu, o vejah, o listovji, naj vpraša otroka zakaj nam služi les, kedo ga vporablja, kaj se dela iz njega, zakaj se vporablja listje, kaj bode rastlo iz cvetov cvetočega drevesa, in sto drugih vprašanj. Ob žuborečem studenčku naj mu pové kam teče voda, v kaj služi, (napaja rastline in živali, ribe živé v njej, ona goni mlinska kolesa). Z večjim otrokom bo sledila malemu potočku do morja, govorila bode i o tem, o ladijah, o daljnih deželah in njih pridelkih itd.

Posebno naj opozarja mati svoje otroke tudi na poljske pridelke: otrok naj tudi vé, kaj raste na njivi, mimo koje gré. Nikdar ne pozabim tržaškega otroka v gorenjskem letovišču, ko je vskliknil: „Ma questi se fasoi!“, a na njivi je bil krompir.

Seveda treba paziti, da se otrok pri takih vajah ne utrují. Mladi njegov duh še ne more dolgo vztrajati pri jedni stvari. Uhajal bode z jednega predmeta na drugega. Mati naj se torej tudi na to ozira. Kakor hitro pa začne biti preje pazljivi otrok razmišljen, je to znamenje, da je truden. Tedaj prenehaj z govorjenjem; daj mu tehati in skakati po njegovi volji.

Dostikrat se pojavlja pri otrocih nekakova trdosrčnost, posebno pa pri divjih dečkih. Nobena živa stvar se jim ne smili; pobijejo in pogazijo vse „kar leze ino gre“. Tega naj mati nikdar ne trpi. Nikdar naj ne pušča nedolžnih živalic po tleh pogaziti, saj imajo tudi pravico do življenja. Naj pa tudi ne dopušča, da bi otroci metulje in brošče lovili, nabadali v takozvano zbirko, ki vendar nima nikakoršnega pomena. Tistih par metuljkov z na pol razmazanimi kriluti brez vsega sistema vkup zmetanih še ne bode rešilo dečkovega naravoslovnega znanja, pač so pa dokaz njegovega surovega srca, ki z amore nedolžne živalice hladnokrvno nabadati in mučiti. A to si zapomnimo, kedor more ravnati trdosrčno z nemo živaljo, on gotovo tudi nima usmiljenja za človeka.

Često se prikazuje pri otrocih nekaka plahota. Otrok, ki je sicer doma vesel in nadarjen, se kaže vpricho drugih ljudi neroden, da, celo glup. Takega otroka treba vsakako spodbujati do večjega samozavestja. Mati naj ga pošilja večkrat s kakim malim naročilom k sosedom, v prodajalnico itd., da se sčasoma osmeli. Nikdar naj se pa njegovo plaho vedenje ne graja ali celo kaznuje, kajti to bi le še povejšalo njegovo bojazen. Tu pomaga le prijazno prigovarjanje in spodbujanje ter pogosto občevanje

A „milost, Martina“!
Ne kličem potrt,
Ti moja nesreča
In moja ti smrt!

S t a n a.

Sreča v nesreči.

Slika iz življenja. Spisal M. C.

(Dalje).

Ivan pa ni le dobro vedel, da bi oče njen — saj so mu bili dobri znani njegovi nazori — nikoli ne privolil v to zvezo, nego je bil tudi mnenja, da i od Ljudmile ne sme pričakovati ugodnega odgovora. Bila je sicer ž njim prijazna, vedel je, da ji občevanje ž njim ugaja, a da bi ona zanj čutila kaj več, nego prijateljstvo, kaj takega upati, se mu je zdelo predrzno. Revež se je tudi pošteno trudil, da bi si iz glave izbil misli na-njo, ali vkaži srcu, če moreš! Poprej tako uljuden in živahen, je bil sedaj čmeren in dolgočasen. Na izkušnjah — so se pripravljali zopet za „Besedo“ — mu je bilo treba posebnega moralnega napora, da je zadoščal svojim dolžnostim.

Kolikokrat je že za trdno sklenil, da konča mučni položaj! Hotel ji je povedati — a ko je bilo treba spregovoriti odločilno besedo, zastala mu je ista na jeziku. Tako je omahoval sem in tja, ne da bi imel toliko poguma, da bi storil o takem položaju jedino pravi korak: da bi stopil pred-njo in si izprosil odkritosrčnega odgovora.

Da ne bi bil Ivan slep kakor vsi zaljubljeni, zapazil bi bil lahko na vsem njenem vedenju, da si je že priboril stalno mesto v Ljudmilinem srcu. Da ne bi bil takó malodušen, vedel bi bil že zdavnaj, da mu je deklica poklonila mlado, po ljubezni koprneče srce svoje.

V.

Nekega dne je bila skušnja nenadoma odpovedana, ker je jedna igralk obolela. Dolžnost je bila torej Ivanu, da to objavi Ljudmili. Šel je torej k Ogorelcu. Na pragu je srečal staro deklo Mico — in zvedel, da je gospodar radi kupčije z doma, teta na vrtu in gospodična v svoji sobi. — Po tisti dekli je dobil Ivan Ljudmilino dovoljenje, da sme vstopiti.

Tu pred njim je stala v svoji krasoti in podala mu roko. On pa je zarudel kakor kmetsko dekle na velikonočnem izpraševanju. Parkrat je že zinil, da bi spregovoril pravo besedo, a zastala mu je — kakor že tolikokrat na jeziku.

Postajalo mu je vedno tesneje pri srcu, polastil se ga je, kakor vsikdar v njeni navzočnosti, divji obup. Sklicuje se na mnoga opravila, kar tako hotel je oditi. — „Ne, ne, danes mi pa ne uide! Iskala sem že dlje časa ugodne prilike, da vam stavim vprašanje. Odgovoriti mi pa morate odkritosrčno!“

On jo je pogledal začudeno, ker mu ni šlo v glavo, kaj bi hotela zvedeti od njega, ter je rekel:

„Obljubim točnega odgovora“.

Sicer me lahko zavrnete, češ: kako pravico imaš, vtikati se v moje razmere. A bodite uverjeni, da ni navadna radovednost, ki mi narekuje to vprašanje, ampak pravo prijateljstvo.

Ivan je hotel nekaj odgovoriti, a ona mu je prestrigla besedo in je nadaljevala. „Zadnje čase ste se jako izpremenili; človek vas kar ne pozna več. Prijatelji vaši ugibljejo vsi, kaj vam je.“

O da bi bila vedela, kaka čutila so prešinjala dušo njegovo o teh njenih besedah!

Ona pa je nadaljevala: „In naj bode položaj vaš še tako žalosten, obupati ne smete nikdar, kajti človek nosi vedno saboj sčit, kateri ga obvarje pogina, in ta sčit je: nada na boljšo bodočnost. In da pri nas najdete pravega sočutja, o tem smete biti prepričani. Če nam je le mogoče vam pomagati v katerem koli obziru, zgodi se največjim veseljem. Saj imate tudi prijateljev, zaupajte jednemu ali drugemu, kaj vam teži srce. Samo ne povešajte glave, to ni lepo, to ni moško! Takega vas ne maram več videti!“ — O zadnjih besedah se ji je glas nekoliko tresel.

Odločna volja, pogum in neupogljiv značaj, to so lastnosti, ki povečujejo moža v očeh ženske, le s temi lastnostmi imponuje mož ženi. Je sicer žensk — a te gotovo niso najboljše — katerim jako ugaja, če morejo moža ovijati okolu prsta (v zasmeh vsemu svetu), da tako ustrezajo svojim kapricam in svoji gospodoželjnosti. Menite pa, da take ženske ljubijo svoje može? Kako neki! One svojih mož ne spoštujejo — brez spoštovanja pa ljubezni ni. Žena spoštuje le takega moža, kateri stoji nad njo. Mož naj bode steber, okolu katerega naj se žena ovija liki rastlina. Ivanu je bila, dasiravno je bil še mlad, možka čast naj višja. Zato so ga pa Ljudmiline besede hudo zadele. „To ni moško“ mu je rekla in to ga je peklo. Ljubezni njene ni smel upati in zdaj naj bi zgubil še njeno spoštovanje!

„Gospodična, priznavam vam, da je popolnoma minulo ono veselje do življenja, ki mi je bilo nekdanj lastno v obili meri. Da, nesrečen sem, duša moja je bolna in jaz nimam niti te tolažbe, da bi smel dolžiti druge, da so krivi moje nesreče. Živi sicer bitje, katero je nevedoma prouzročilo žalosten moj stan, a temu bitju ne smem pripisavati nikake krivde; kriv sem le sam, ker nisem imel dovolj moralne moči v sebi, da bi bil v kali zatrl čutila, ki...“

Tukaj je mahoma pretrgal svoj govor. Mej govorjenjem je bil že opazil, da Ljudmila postaja bledejša in bledejša, tresla se je na vsem životu, prsa so ji močno plula in ni še završil svojih besedi, spustila se je na bližnji stol.

Posnela je namreč iz Ivanovih besedi z ženski lastnim finim instinktom, da on že ljubi, strastno ljubi in da je to izvir čudnega njegovega vedenja. Zavest, da je Ivanovo srce namenjeno drugi, zadela jo je tako britko, da bi si bila kmalu izdala do dobrega. Ivan je hotel klicati pomoči, a ona se je hitro ohrabrila ter zagotovila, da ni treba.

„Obšla me je neka slabost, zdaj pa je, že dobro“ rekla je tako mirno da ne bi bil nikdo slutil, kako razburjena je njena duša. Tu se je videlo, kako da zna ženska v kritičnih položajih mojstersko zatajevati svoja čutila.

„Zdaj pa že poznam vašo bolezen, ni treba, da mi pravite dalje. Vi ljubite, vi bi morda tudi drage volje zavžili dozo ciankalija zaradi svoje izvoljene, da bi si jo pa privajevali, do tega nimate poguma. Ker vam ne gre vse tako gladko, kakor bi hoteli, pa se kisate, kakor mali otrok. Ali vas ni sram?! Možki se vendar radi ponašate, da ste močni spol, v resnici ste pa slabi, takó slabi“. Besede te je govorila bodečim sarkazmom. Uprla je svoje lepe oči vanj in to ga je tako zmedlo, da ni vedel kako bi začel svoj zagovor. (Pride še)

Slavulj.

Slavulj prepeval je do dne,
Ko sinil je zmladletek,
Da zvezdice nad njim strme
In moje zdrami se srce
In tisoč vzklije cvetek.

Ljubezen, ti pomladi žar —
Sicer v posmeh doslej mi —
A zdaj si moje duše čar,
Srcé je moje tvoj oltar,
Kedo je kriv, povej mi!?

Slavulj, slavulj, ki je do dne
Prepeval na dobravi,
Očaral moje je srce,
Zbudil nevgasne mi želje
Po mladi je ljubavi...

Marica II.

Treznosti in delavnosti nam treba!

(V odgovor v. č. g. Danici.)

Spisal Jos. Grešnik.

Ko sem nedavno napisal v pismu svojemu prijatelju tiste „grde besede“, „uprav klasični stavek“, da mi Slovenci kaj takega ne doživimo in takega življenja tudi ne potrebujemo — *kakor ga imajo Francozi*, ki korakajo vedno skoro za par desetletij naprej pred drugimi narodi, in pri katerih sega med drugimi poskusi včasih tudi ženska emancipacija že preko mej človeške treznosti, tedaj pač nisem mislil, da bodem dal vrli sotrudnici „Slovenke“, g. Danici povod k posebnemu članku, v katerem se obsojevalno spominja tudi mene. G. Danica je lahko uverjena, da nisem pisal brez pomisleka ali morda v kakem potrtem položaju, v katerem bi bil žalobno obupaval nad usodo našega naroda in mu proročeval morda celo propast; nikakor ne! Pisal sem iz

svojega trdnega prepričanja in tudi danes bi pisal in govoril istotako.

G. Danica je neutrudna v načrtih, predlogih, opominih in v vsodbujanju, in parkrat sem si mislil: da bi bilo vse naše ženstvo tako *agilno*, bilo bi pri nas marsikaj drugače. S tem pa nisem hotel nikdar priznati, da ima g. Danica vedno prav, in da se da vse izvršiti, kar se v njenih navdušenih člankih vidi tako lahko. Saj veste: „Grau ist alle Theorie“, — in take sive teorije so dostikrat polni načrti Danični. Ne odgovarjal bi radi malenkostne opazke o mojem pismu; ako bi že ne bil enkrat poprej čutil potrebe odzvati se, namreč proti njenemu članku „ženske studije“. Toda najprej k sedanjemu!

Znano je, da se pri nas, kakor pri vseh narodih običajno marsikaj pretirava: z neko trmoglavostjo se trdi staro mnenje, in namenoma se ne mara priznati resnica. Dokazov za to bi lahko navel na stotine; porabiti jih hočem le nekaj: Do najnovejšega časa se je kakor evangelij trdila in po šolah učila obligatna sodba o miroljubnosti starih Slovanov, ki so se slikali kakor prave ovčice, ki niti orožja ne poznajo. To sodbo so bili po romantično navdahnjenem Herderju podedovali potomci do današnjega dne, nikdo pa se ni brigal, ali je vse res ali ne. Šele v novjšem času se je dokazalo, da Slovani nikakor niso bili tako nedolžne ovčice, tamveč da so tudi pošteno morili, kedar je bilo treba.

Nemci in Italijani jadikujejo neprestano, da jih pritiskajo Slovani ob steno; nikdo jim tega ne veruje, a vendar nočejo priznati, da se jim ne godi nikaka krivica, ker ne privoščijo Slovanom niti trohice pravice!

Stara praksa je, da se iz spekulativnih razlogov ne priznajo faktične razmere in mnogokrat slepe politični vodje narod in sebe. To naj bode dovoljeno v politiki, kjer mnogokrat prevladujeta srce in strast, v treznem razmotrivanju pa naj se to opušča!

Jednako se godi v nekaterih ozirih tudi pri nas. Zakaj bi ne priznali, da smo res majhen narod, ki se ne bo nikdar povspel do svetovnega naroda, če hoče ohraniti svojo samostalnost in svojo individualnost!

A zato nam ni treba obupati, temveč delati, da dosežemo vsaj to, kar sodi tudi najmanjšemu narodu, ki pa ima dovolj narodnega ponosa, duševnih močij in trdne volje, da ohrani tudi proti volji svojih mogočnih sosedov vendar svojo individualnost. Ali ni to tudi častno, da še častnejše?! Saj v svoji pošteni odkritosrčnosti ne menimo, da smo kvalitativno slabši, torej inferijorni, kakor nas je v svoji tevtonski nadutosti, domišljavosti in neumnosti označil kričavi poslanec Wolf. Pod istimi pogoji, kakor Nemci dospeli bi bili tudi mi vsaj do iste stopinje kulture kakor oni, ako ne — višje! V to so nam porok posamezni individui, ki so se tekom let vredno postavili v vrste prvih veleumov vzporedno z drugimi narodi. To je dokaz, da kvalitativno nismo ni za las za drugimi narodi, a v celoti smo za njimi, toda le kvantitativno! Torej res, kakor g. Danica pravi, „slabši nismo“, a — premalo nas je! Mari ni tako?! In to javno in odkritosrčno priznati, vendar ni sramota: nasprotno, pametni elementi v drugih narodih bodo prav naše trezno mi-

med zakonskima, in mož se je bolj in bolj odvrčal od nje in od doma sploh. V tacihi hipih mislila sem si vedno, kako pomilovanja vredno je dekle, koje stariši zaroče možu, ne da bi bili skrbeli za temeljito njeno izobražbo v stroki gospodinjstva in posebno kuhinje. Doto, ki so mu jo izročili hčerjo vred, to porabi mož v zboljšanje svojega gospodarstva, žena pa, mesto da bi pospeševala blagostanje doma, vničuje ga v svoji če tudi nezadovoljni nevednosti, z brezumnim in napačnim svojim gospodinjstvom. Nasledke nevednosti žene svoje in gospodinjne njegovega doma, čuti in opazi najprvo gospodar, mož njen in posledica je, da se odvrne od nje, izgubi veselje do doma in čestokrat je potem izgubljeno vse. Vsaj je mož steber in začetek družbinskemu življenju in njega osrečevati, njega zadovoljiti je prva naloga vsakere žene. Da pa ta naloga ni vsakokrat lahka in da jo množina žen popolnoma zgreši in zavozi, to je žalostna, osodepolna resnica. Možka nprav sama ob sebi že je več ali manj nagnjena k surovosti, ki posebno v hipih jeze pride do izbruha, in nelahka naloga žene je v istem hipu vbrati struno, ki pomirljivo vpliva na razdraženega moža. Zatorej je naloga žene, da tako rekoč študira svojega moža, ga opazuje v vsem njegovem početju, in na podlagi teh opazovanj se jej bode to več ali manj vsakokrat posrečilo. Radi tega pazi žena, da ti mož nikdar ne postane vsled tvoje krivde nezadovoljen, kajti na tebi samej se bode maščevalo, ako si vzbudila v njem tisto težko utešljivo silo, ki dela moža jastreba ali oroslana.

Zadovoljiti moža ni težko ženi, ki ga pozna in ki je ob enem dobra gospodinja, ki vé česa treba človeški naravi. Ako pa je storila prvi korak, ako zadovoljuje moža glede okusne hrane, koliko lažje se jej posreči drugi korak: ohraniti ljubezen njegovo sebi in njega samega domu. Mož je pridobljen, on jej postane hvaležen, in hvaležni mož je neprecenljivi dar, katerega je prejela žena iz rok svojega Stvarnika. Prirojen je možu krepkeji značaj, in že ta mu brani biti krut, ako zavlada v njegovem srcu čut hvaležnosti. Reklo se mi bode, koliko je mož, ki so nehvaležni in naj jim stori žena karkoli hoče. Ne oporekam, da se pokaže mož tudi res kedaj nehvaležnega, a prava žena vzame to na račun njegovih zunanjih neprijetnosti in skuša od svoje strani kolikor možno zatreti ta čut pretiranega egoizma. Najbolj neumestno pa bi bilo, ako bi žena v tistem hipu, ko je, po moževi nehvaležnosti, žaljeno njeno samoljubje, prišla z očitani.

Ženino očitanje je isti strup, s katerim umori vsa ona blaga čustva, katere je sama vzgojila v srci svojega moža. Ponos možev je tak, da ne prenese srama, in sram je isto, kar moža potare, in ga stori nestrpnega. Vendar iz tega ne sledi, da bi se morala smatrati žena služkinja možu — ne, ona smatraj moža za *element*, iz katerega raste sreča ali nesreča družine. Element je sila, in sila je steber! Žena ne more biti *podaga* sreči, marveč je samo *provzročiteljica* sreče.

V kratkih potezih sem povedala toraj, kaj je temelj zakonski sreči, in blagor ženi, ki to nalogo dobro

izvršuje; ona je višje bitje kakor mož, ona ga nadkričuje, ako si ga ohrani v *trajni hvaležnosti*.

V cerkvici.

Zapeli so zvonovi,
Oj radostno so peli,
Vabili ti glasovi
So k cerkvici me beli.

In v cerkvici devico
Uzrla sem cvetočo,
Ko ženinu desnico
Podala je tresočo. —

Rudela in bledela
Ob jednom so nje lica,
V laseh pa ji drhtela
Poročna je cvetica. —

In peli so zvonovi
In v tihi dol zveneli...
So sladki ti glasovi
K združitvi srečni peli?!...

Kristina.

Sreča v nesreči.

Slika iz življenja. Spisal M. C.

(Dalje).

Kako blizo ima včasih človek svojo srečo, le seči bi bilo treba po nji. Ali se mu ni zdaj ponudila najlepša prilika, da bi ji povedal vse? In stvar bi se bila rešila v obojestransko zadovoljnost. Pa ne in ne, omahljivec je omahljivec!

Gospodičina, vi ostro sodite in sodba vaša je navidezno opravičena*.

„Ne opravičujte se“ — segla mu je hitro v besedo — „tu ni nikakega izgovora! Ako si dve ljubeči srci prisežeta zvestobo, ni je moči, ki bi mogla razrušiti to zvezo. In naj bodo zapreke še tako velike, končno se vendar — le odstranijo*.“

„Prosim, gospodičina, poslušajte me dobro! Ako bi bile stvari tako, kakor si vi mislite, potem ne bi vedel vam kaj odgovoriti.“

A vedite, da dotična deklica niti ne sluti ljubezni moje. Ona stoji tako visoko nad menoj, da si niti ne upam razložiti ji čutila svoja, ker se bojim, da ne bi vsled tega zgubil prijateljske njene naklonjenosti — in že sama misel na to pretresa mi dušo. Ker ne smem upati, da bi moja ljubezen našla odziva v njenem srcu, moram vsaj gledati, da si ohranim prijateljstvo njeno*.

„Zdaj bi vam pa morala zopet ponavljati svoje, možkemu spolu tako malo laskajoče besede. Najin pogovor vrtil se v kolobaru, vedno in vedno prihajava do tega, da vam moram očitati sramotno slabotnost*.“

„Gospodičina, vi ste neusmiljeni“.

Sledil je kratek molk. Ljudmili se je videlo, da v prsih njenih vihrá hud boj. Kakor da je prišla kar mahoma do nekega sklepa, obrnila se je hlastno k Ivanu in rekla: „Vaše zadnje očitjanje je krivično in to vam hočem dokazati. Pripravljena sem namreč posredovati za vas, ako je mogoče. Poskušam jaz priversti Vas do one sreče, katere si sami ne morete ali ne znate privojevati. Zdaj pa mislim, da ste prepričani, da imam vsmiljenje z vami. Prosim Vas torej, povejte mi dotično, ki je prouzročila vaše gorje. Bodite uverjeni, da zaslužim toliko zaupanja, ker se vam ni bati, da bi bila indiskretna“.

Ivan je obledel, kri mu je zastala v žilah — takega vprašanja ne bi bil pričakoval nikdar. Situacija, v kateri se je nahajal, bila je pa tudi prečudna, mučna: deklica, katero ljubi z vso gorečnostjo mladega svojega srca in s katero v primeri, so se mu zdele vse druge ženske tako ničeve, ta deklica se mu ponuja za posredovalko pri neki drugi.

„Prosim govorite“ — je zahtevala kategorično. O, da bi bila Ljudmila le slutila, kdo da je dotična „ona“, gotovo ne bi bila mu tako prigovarjala.

„Gospodičina, to bi bila moja smrt, če bi ona sé zasmehom zavrnila mojo predrznost!“

„Tega ne stori“ je odgovorila Ljudmila odločno — „in če bi storila, potem ni vredna vaše ljubezni. Ona vam zna dati nepovoljen odgovor, a spoštovanja svojega vam ne more odreči“.

Ivanu je prihajalo vedno tesneje pri srcu in kmalu se ga je polastila zavest, da se ne bo mogoče ogniti jasni izjavi; treba bo povedati vse. Zašel je že preveč v sotesko, da bi mogel nazaj. Ko Ivan le ni spregovoril ničesar, rekla mu je ona z očitajočim glasom: „Nisem mislila, da vživam pri vas tako malo zaupanja. Mislila sem, da moje besede vendar kaj veljajo pri vas. Varala sem se. Zdaj mi ne ostaja družega, nego da vas prosim oprostjenja, da sem se drznila vtikati se v vaše zadeve. Odpuščenja mi vendar ne odrecete?!“

Zdaj je bilo Ivanu konec premagovanja samega sebe.

„Gospodičina, vi zahtevate, da govorim in tudi sam sprevidim, da je najbolje tako. Obljubiti mi pa morate, da mi ostanete prijateljica, naj že pride karkoli hoče.“

Zdaj še le, zdaj je jela slutiti faktični položaj. Besede njegove so jo razburile nepopisno. Polastila se jo je slutnja, da bo ta trenutek osodepoln za vse njeno življenje. Zapuščati je jela tudi njo ona enerzija, katero je tako ostentativno kazala do sedaj.

„Govorite!“ rekla je s tihim glasom.

„Ljudmila“ — bilo je prvokrat, da jo je ogovoril krstnim imenom — „jaz bi bil rad zabranil, da ne bi prišlo do tega prizora mej nama. Prišlo je drugače. In ker je tako prišlo, hočem govoriti:“

Ko sem vas videl prvokrat, polastil se me je že nek notranji nemir, katerega si nisem mogel tolmačiti. Pozneje sem imel obilo prilike občevati z vami in spoznavati vašo izborna svojstva. Do sedaj nepoznana čustva polnila so mi dušo in kmalu, kmalu sem vedel, da lju-

bim. Ta zavest me je prvi trenutek napolnila z nepopisno radostjo, ali le prehitro prišlo je spoznanje, da ljubim — brez upanja. In to spoznanje, gospodičina, je jedini vzrok čudnega vedenja mojega“.

Ona ga je poslušala sé solznimi očmi, a solze te so bile solze radosti, ne solze žalovanja.

Zdaj pa storite, kar se vam zdi naj primernejše“, nadaljeval je Ivan, „srce moje je posvečeno vam za vedno“.

„In moje vam“ izpregovorila je hlastno in sramožljivo povešenimi očmi, rudečica pa ji je oblila lepi obrazek čez in čez. Podala mu je roko svojo, on pa je poljubil to roko z ognjeno strastjo.

Kaj da sta govorila potem? Ljubi moj Bog, vsaj veste, kaj govoré mladi ljudje v takem položaju. Le toliko povemo, da sta prišla do sklepa, da ostane ta mlada ljubezen za sedaj njuna sladka tajnost.

VI.

— Trg * * * ima v svoji sredi obširen prostor, šetališče tržki gospódi. V enem kotu tega prostora poseda po leto in dan tržka „Dame der Halle“ — stara branjevka nizkega a obširnega telesa. Vse forme njenega telesa so tako lepo okrogle, da bi človek mislil, da je sestavljena iz samih krogel. Tu na trgu plete nogovice, prodaja kruh, žganje, češnje, jabolka, hruške — kakor letni čas ravno nanaša. Najstarejši očaki se ne vedó spominjati, da bi kedaj izostala, tudi v najhujši zimi ne. In ko bi vreme še tako razsajalo, ona sedi vendar hrabro na svojem mestu. K večjemu da razpne nad sabo velik rudeč dežnik. Ta žena si je vedela priboriti neko veljavo v našem trgu in sicer tako-le:

Povod njeni vztrajnosti namreč ni le, kakor bi mislili, skrb za ljubi kruhek; ne ne, ona ima mnogo različnih skrbij. Ta ženica je prava živa kronika, tako, da naši vrli tržani prav lahko pogrešajo lokalnega lista. Pri nji je shajališče vseh onih osob, katerim gredó bolečine družih bolj po glavi, nego njih lastne. Pri nji se stekajo vse važne in nevažne tržke novice; pri njej je najzanesljivejši pozvedovalen zavod; ako hočeš kaj zvedeti, le k nji se obrni in vstreženo bo tvoji želji. Če se na primer začujejo iz line tužni glasovi, kateri nam javljajo, da je prenehalo biti kako tržko srce, hitro pokličejo matere svoje otroke: „Pepca, Tonče, teci, teci k K...“ povprašat, kdo je umrl! In Pepca in Tonče gotovo pritečeta z zaželjenim odgovorom. —

Hodi mimo, kadarkoli hočeš, nikdar ni sama. Ženica, ki gre v štacuno po olja ali soli mora in mora se malo ustaviti, skušnjava je prevelika, da bi jo mogla premagati; — dekla s škafo v vode na glavi oglasi se, če ne več, saj za par besedi; — resni možaki, kateri sicer nimajo posebno v čislih babjih jezikov, ne sramujejo se, malo postati; — še celo gospoda kaplana samega, ki hodi zjutraj maševat, zvabi k sebi, da ga vpraša to ali to. Tako vidiš navadno v kolobaru okolu nje stati, ali pa za njenim hrbtom ob zidu sloneti več osob, mej katerimi je mati pekovska najznamenitejša. Tukaj se rešetajo vsi važni dogodjaji in snujejo razne kombinacije, dokler se okolu stojéci ne spomnijo, da so tudi oni nekje

doma in da je treba na ta dom tudi malo pogledati. Vsak pa gre domu se sladko zavestjo, da je potem porabil svoj čas. Pri tako živem občevanju z osobami različnih krogov ne smemo se čuditi, da branjevka vse ve — da ji je znana vsaka družinska tajnost.

In če se že toliko družih nastavlja tam okoli branjevke, zakaj bi se Ogorečeva dekla Mica ne? ! Prav Mica je posebno intimna z branjevko, in ta je od Mice zvedela že marsikatero.

Naša branjevka je namreč izvršten diplomat in zato se zvesto vklanja nazoru, da ravni pot ni zmiram najboljši pot.

S prva povprašuje po stvareh, dozdevno nikake važnosti in po mnogih ovinkih in mnogem manevriranju izvleče iz človeka, ne da bi vedel kedaj in kakó, to, kar je hotela vedeti. Tako je tudi kmalu zvedela o razmerah mej Ivanom in Ljudmilo, dasiravno je dekla Mica — katera je opravljala častno službo „postillona d' amour“ — storila sveto prisego, da ne bode črhnila besedice, živi duši ne. Zvedevši to novico, je branjevka s posebno živahnostjo vihtela igle svoje nogovice in to je bilo gotovo znamenje, da je stvar zanjo masten grizljaj. Novico to, gorko še, zaupala je seveda pekovski, pridejala nekoliko svojih, ne baš dobrotnih opazk, konečno pa vendar priporočila, da ni treba dalje praviti. „Kaj meni mari, jaz ne povem nikomur nič“ zatrdila je pekovka, dasiravno je bilo tako gotovo, kakor amen v očenašu, da te svoje obljube ne izpolni. (Pride še.)

Obleka.

Po dr. Ivanu Dežmanu.

Ako hočemo, da obleka krasi človeka, mora ona biti poleg vse elegancie enostavna ter ne sme človeške rasti kazati ne prevelike, ne premajhne, ne sme je preveč širiti ni ožiti. Moda sama po sebi ne odločuje v tem, baš tu se kaže dober ukus in finejša naobraženost, kako se v tem ravna osebni ukus. Priprosteji ljudje, ako so gizdavi, ljubijo razne in kričeče boje in izbirajo take forme, ki bolj koljejo oči, koje so najnovejše in najsičajnejše. Toda vsak uglašen človek spozna na prvi mah nesklad med obleko in osebo, spozna plitvost dotičnega, za katero bi morebiti ne doznal, ako bi se dotična oseba oblekla v obleko, ki bi ji pristojala bolje.

V tem oziru greši se največ v rodbinah, kjer je več odraslih hčer; one se oblačijo vse jednako, da bi se nobeni ne godila krivica. Ta način je sicer ugoden, ali je kriv in večkrat nepravilčen; ker ako se dve sestri želita jednako obleči, treba je prej vprašati, sta li oni dve enake rasti, stasa in polti. Debeleja, polna in mala mora se vedno braniti nabranega pasu in života, ki pa vitki devojki lepo pristojata. Tako ne more mal klobučić lepo pristati na glavi devoyke polnih lic, kratkega in debelega vratu.

Obleka ima biti iščit proti slabemu vremenu in zato

moramo gledati, da se oblačimo vedno po letnem času, po razni toplini in vlažnosti posameznih dni.

Ali ne samo proti slabemu vremenu, ampak za štedilo telesne toplote mora biti obleka. Ako se oblačimo dovolj, moremo vzdrževati toplino telesa z manjšo količnostjo hrane, a drugi del hrani vporablja se n. pr. za tvorenje novih iztrošenih delcev. Znano je, da tople obleke, koje ne prepuščajo gorkoti telesa v bližnji zrak izmanjšujejo željo za jedjo, to je tudi v zvezi s tem, da po letu ne čutimo tolike potrebe za jedjo kolikor po zimi.

Za lepoto obleke treba je osobito paziti na izbor boje (barve); ker nič toliko ne povišuje pa tudi nič ne zmanjšuje toliko lepote obleke, kolikor baš skladnost in neskladnost boj na njej. Gospa ali deva, katera čuti in zna sklad raznih boj, oblačila se bode vedno ukusnejše in zato bode vedno bolj ugajala nego ona, ki nema tega čuta ali ne mara zanj.

Za boje so zakoni sklada ali harmonije takovi, kakor za glasove. Znanost razlikuje tri temeljne močne boje: rdečo, rmeno in modro. Razen teh je tako zvanih komplementarnih ali dopolnilnih barv, ki ublažujejo prehode. Tako je rdečej ublažujoča in dopolnjujoča zelena boja, rmenej vijoličasta, a modrej narančasta. Zelena boja je posrednica med rmeno in modro barvo, vijoličasta med rdečo in modro, narančasta med rdečo in rmeno. Naobražen čut za barve skrbi vedno, popolnaje in posreduje, da ublažuje močne temeljne boje: rdečo, rmeno in modro. Take barve ljubijo v vaseh, kjer pogostoma vidimo vaščanske oblečice v te tri barve drugi poleg druge.

Da to teoretično trditev bolje pojasnimo na praktičen način, porečemo, da se vsaka boja ima skladati z osebo, najbolj z licem in njegovo poltjo.

Kar enemu lepo pristojata, družega kvari. Tako ne bode lepo pristojala rožnatemu licu jako rdeča obleka, ker po njej se bode videlo lice še bledejš; ženske takega lica morale bi izbrati temnordečo barvo s tem namenom, da z nasprotno živo barvo ne povišajo bledebe. Nežno-zelena boja pristojata plavolasin, belopoltnim devojkam, ker se s tem vidi njih lice rožnato in se silno povišuje njegova lepota. Tudi modra barva daje živahnost licu blondinke, toda modrina ne sme biti premočna in preostra, ker vsled nje izgublja lice v svoji nežnosti. Črnkam, katerih polt je bolj narančasta, ne pristojata nikakor modra boja. Od rmene boje pobeli sicer rmenkasta polt ali ta barva ne pristojata plavih lasem. Vsaka nežna polt prihaja po rmenej barvi na modro-vijoličasto. Rmena boja pristojata vsem črnelasim, katerih polt je nekakó narančasta.

Narančasta barva je premočna za katero koli si bodi toleto; plavolaske bodo po njej modraste, a na črnkah pozelenjuje jormenkaste pege po licu. Vijoličasta barva je gotovo nepravilna za vsako lice, ker tudi temna polt se vidi po tej barvi rmenejša.

Nesvetla, bela boja pristojata vsakemu mlademu licu živahne polti, ker se lice po belej boji zdi nežnejše, osobito lepo pristojata gospem, ako izberejo belo obleko n.

Kakor se je smatral v XV. stoletju bogatinom, kdor je imel platveno srajco — n. pr. soproga kralja Karla VII., ki je bila najbogatejša na Francozskem, ker je imela dve platneni srajci — tako se sedaj ostavlja nošnja plátnenih srajc, ker vsakdo, ki se drži zdravoslovnih zakonov, nosi raje pavolnate srajce, kakor n. pr. vsi Angleži. Platno ima to jedino izvrstno lastnost, da se v platnu ne drže kužila takó lahko.

Svila je bolj za razkošje nego za potrebo, seveda, da svila krasi in najbolje pristojá ženskej polti.

Krzná nam je treba po zimi, ali ono je kakor podstava ali tesno odevalo prav škodljivo; ker brani hlajenje in človeška koža postaja vlažna, čutljiva, a kakor se odgrne odevalo, prehladi se prav lahko vsled hlajenja zaostale telesne vlage.

Iz tega uzroka so škodljiva odevala iz gumija in guttaperče; vrhu tega postane gumirano odevalo prav hitro električno pa zmeša električnost kože in provzročuje često reumatične bóli.

Koža nam rabi za obutev, treba je, da je mehka in da ne pušča vlage.

Naj si bode odevalo iz katere koli tvarine, treba je vedno paziti, da nekatera mesta na telesu greje, a druga pušča hladne. Razven tega ne sme se telesa pretesno zapenjati in ustavljati krvnega toka. V obče se mora gornje telo držati hladneje, to je, manj oblačiti nego spodnje telo in noge gorko pokrivati.

Glava, katero že lasje nekaj čuvajo, naj bode vedno lahko pokrita in branimo si jo samo pred solčno vročino, pred hudo zimo in pred vetrom.

Stari Grki niso nikdar pokrivali glave razven na potu in v bolezní. Osebito treba paziti, da je deca v ranej mladosti prav malo pokrita po glavi, ker se s pokrivanjem brani tudi lasem, da hitro rastejo.

Vrat, za kateri bi bilo najbolje, da bi ga nikdar ni v detinstvu ne zavijali, ne sme biti nikdar zapet s toplimi, tesnimi in visokimi ovratniki in robci. Ostajati bi moralo vedno med ovratnikom in vratom prostora za dva prsta, da se tok krvi ni malo ne ovira. Niti v starosti ne nosite ni pretoplih, ni pretesnih, ni previsokih ovratnikov, ampak ovratniki naj bodo vedno iz mehke popustljive tvarine, da ne grejejo preveč. Zato je po letu bolje nositi za vratom pavolnate robce nego svilene.

Na prséh bi morala biti vedno taka odevala, pod katerimi lahko globoko dihamo. V ženskih često ovira globoko dihanje tesna obleka in steznik, a v možkih tesni telovniki in neelastične poramenice. Dolnje telo osebito nad jetri, nad želodcem ne sme nikdar biti zapeto, a ohranjati se morajo ti deli vendar vedno topli, na nogah je najbolj zdravo nositi pavolnate nogavice, a kdor se lahko poti, naj nosi volnene. Za one, ki mnogo hodijo, je najbolj zdravo, ako noge zavijajo v platno, ker je mehkeje in so v njem noge hladneje, ker platno raje hlapi.

Razven rane mladosti in najpozneje starosti je najbolje nositi lahko, ne pretoplo obleko. Prelahko zopet ne sme biti, kakor se to, žal, opaža v naših obrtnikih in

kmetih, v katerih je prelahko odevalo tem škodljiveje, ker se onine hranijo z jelom, ki bi bilo dovolj hranilno in zdravo.

O menjanju odeval v raznih letnih časih treba postopati vedno oprezno. Osebito je treba paziti, da ne menjamo prenašlo tople odeje, s hladno, n. pr. v pomladi, ker se s tem človek prehladi najraje. Oblacilo in perilo novorojenca mora biti dovolj toplo, da ga more greti, a razven tega mehko, popustljivo in čisto.

Koliko dece umira samo zato, ker se ne pazi dovolj na njih odevalo in toploto! Kasneje, v 5. letu treba navaditi otroke na lahko oblačilo, samo noge morajo biti vedno tople; mokra odevala treba je bitro sneti z otrok ter je zamenjati se suhimi. Stari ljudje naj se drže toplih oblačil, ker cim lažje jim pada lastna toplota, tem lažje se morejo pokvariti.

Marica.

(Pride še.)

Sreča v nesreči.

Slika iz življenja. Spisal M. C.

(Dalje.)

Caffee-Klatsch! (v sramoto svojo povemo, da ne poznamo primerne slovenskega izraza*) — Kdo je ne pozna staro — slavne te institucije? Kar je mozu društvo, klub, kavarna, gostilna, in kar je vec teh prekoristnih naprav, to je ženski, pristevajoci se k inteligenci, Caffee-Klatsch.

Pa motil bi se, kdor bi mislil, da le navdušenje za priljubljeno pijaco zvabi toliko in toliko zensk skupaj.

Ne, ne, kava je prav za prav postranska stvar, sredstvo v dosego namena. Namen je ves drug in zato bi mi ta Caffee-Klatsch imenovali „zavod za obiranje ljudi“. Kar se tam godi okoli branjeveke, to in isto se godi tudi tukaj, le s tem razlokom, da so tu zbrane ženske iz tako imenovanih „boljsih hiš“. Vsaka pride kar oprtana z raznimi — resničnimi in izmišljenimi — novicami, katere novice se tukaj na drobno preresetavajo in predno se razide častitljiva ta družba, naraste kaka malenkostna dogodka enako lavini do gorostasne, škandalozne afere. In da se vest o ti aferi raznese bliskoma na vse štiri vetrove sveta, za to so nam porok slavne družabnice teh shodov. Cast marsikateré, spoštovanja vredne osebe se tu do dobrega ogloda. In mislite, da jedna drugi prizanašajo? Kaj še! Danes je na pr. pri gospej X tak shod. Slabosti vseh tržanov, katerih družine niso tu zastopane, morajo defilovati pred to družbo. Vse družine so polne madežev, samo družina gospe X sveti se v nekaljenem blesku. Če pa je jutri kje drugej tak shod, pri katerem pa slučajno gospe X ni, no potem pa to poslednjo prav tako obdelajo, kakor so včeraj z njo druge rodbine.

Najljubša žrtev so pa mlade deklice odličnih družin, ako se odlikujejo po svoji skromnosti in ako jim to opravljanje ljudi ne ugaja. Kakor pajk na muho, tako

*) Najbrže ni bila slovenska navada klepetati ob kavi (op. ur.)

prežijo na tacega dekleta, če ne bi se dalo, če že družega ne, vsaj malo sumničiti.

Mej temi proskribiranimi bila je tudi Ogorelčeva Ljudmila, a do sedaj ji to slavno sodišče ni moglo nič kaj do živenga. K večemu so se čule opazke: „Kako glavo po konci nosi“, kaj pa misli da je, ta neumna goska, če je bogata naj bo, lepa pa ni prav čisto nič, pa pustaj, kakor drva itd. itd., a to so malenkosti, ki ne bole.

Zdaj pa je bil haló, ko so čule novico, katero je pekovka zvedela od branjevke in takoj prenesla v one ženske kroge, o katerih je tu govorjenje. (Pekovka je namreč bila nekaka posredovalka med „dolenjo zbornico“ pri branjevki in „gorenjo zbornico“ okolu kave).

To vam je bilo žuborenje in kihanje, kakor že dolgo ne.

„Ali ste že čule“ oglašila se prva in pove še jedenkrat vso dogodbo in jo garnira z raznimi pikantnostmi, ki so pa bile seveda le plod njene domišljije.

„Kdo bi bil mislil kaj tacega o tem — dekletu — pridene druga.“

„Tihe vode naj globlje derejo, pravi že star pregovor“ reče tretja.

„Vsa njena resnoba, ni družega nego hinavščina; prebrisana koketa je, da malo taci“, opomni četrta.

„O jaz sem že davno vedela, da hodi po takih potih, ki so prepevedana modrim dekletom in bati se je, da ne bo navalila velike sramote na Ogorelčevo hišo“ — reče zopet prva. Debelo to laž izgovorila je tako prepričevalno, da jo je slednjič sama verjela.

„Ni mogoče“ — oglašila se ves kor s hlinjenim strmenjem. Korpulentna mati štirih hčera sklence roke na svojih prsih, zavije, kakor pravi hinavci, svoji očesi proti nebu in vzdihne: „Da, da, mladina je dandanes pokvarjena, mi nismo bili taki. Zdaj vidim, kako dobro sem pogodila, da sem hčeram svojim odsvetovala, občeovati s tem dekletom“ — v resnici so pa ona in njene hčere že vse mogoče storile, da bi se bile približale zdaj toliko obrekovanemu dekletu.

„In glejte tistega mladega učitelja, človek bi mislil, da ne zna šteti do pet!“

„Tak potuhnjenec je kakor ona.“

„Da bi le imel količkaj značaja, ne bi se mogel tako spozabiti.“

„Pojdite no, jaz ne najdem na njem prav čisto nič mikavnega; jaz bi ga ne hotela za ves svet ne“ — lagala se je priletna devica, ki si je že zelo prizadevala, da bi bila Ivanovo pozornost obrnila na se, ali ta tepec ni hotel in ni hotel razumeti njenih migljajev.

Tako se je sukal in razvijal govor dalje in dalje ter zašel tako daleč, da mu mi ne moremo slediti. Ubogi deklici, katere duša je bila čista kakor zlato, natvezle so se reči, o katerih ni imela ona niti pojma.

Denašnje zborovanje bilo je izredno dolgo in prišlo se je do sklepa, da je nezaslišano, da se gode za hrbtom nič slutečega očeta take stvari in da je sveta dolžnost, naj se ga primernim putem posvari in tako obvaruje morebiti velike sramote.

Tako so se jeli zbirati gromonosni oblaki nad Ljudmilo in Ivanom.

VII.

Gospod Ogorelec je hodil z brzimi koraki gori in doli po sobi in stopal, tako trdo, da je pod kar pokal pod njegovimi stopali. Hudo je mahal z rokoma in oči so se mu kar vrtele same jeze. Dekla Mica, ki je ravnokar brisala prah po sobi, se je plašno in od strani ozirala po gospodarju in ni si upala niti zakašljati. Pred Ogorelce so imeli posli vsikdar velik strah, kadar pa je bila njegova huda ura, takrat je bilo najbolje, da je človek ostal v primerni daljavi. To je Mica dobro vedela in zato se je tudi izmuzala tako tiho iz sobe, da je on niti ni zapazil. Zunaj v kuhinji pa je rekla svoji kolegini: „Kaj neki imajo gospod danes, taki so, da jih še nisem videla taci, kar strah jih je pogledati“. Komaj je to izgovorila, zaslišal se je gospodarjev glas: „Mica!“ — „Sveti križ božji, ne da bi z mano kaj imeli“ — je vskliknila in šla s trepajočim srcem vprašati gospodarja, kaj da veli.

„Pojdi poklicat Ljudmilo, takoj naj pride k meni!“

„Aha, toraj nad gospodičino, se bo vsipala toča“ — mrmrala je sama s sabo odhajajoča Mica. Ko bi bila slutila, da je ona s svojem neprevidnim jezikom prouzročila ta burni prizor med očetom in hčerjo, gotovo bi jo bila malo vest pekla.

Častitim čitateljicam menda ni treba praviti, zakaj da je bil Ogorelec tako razsrjen. Klepetulje tržke so vestno izvršile svoj sklep — oče Ogorelec je vedel vse.

Že samo to, da se je ubogi ljudski učitelj drznil obrniti svoje oči do njegove hčere, bi ga bil razjaril.

Ker se mu je pa vsa stvar pravila z opazkami, ki so navidezno kazale sočutje, v resnici pa bile zlobne in izrečene le s tem namenom, da bi ga kolikor možno razdražile proti hčeri — bil je ves iz sebe.

Ljudmila je vstopila.

„Kaj velite oče? — vprašala je smehljajočim obrazom in ne sluteča nič hudega. Še le zdaj, ko se je obrnil proti nji, zapazila je njegovo razjarjenost. Kar okamnela je, videč divje poteze na njegovem obrazu. „Kaj da velim? no to boš takoj slišala!“ rekel je zamolklim glasom in videlo se mu je, kako težko premaguje svojo jezo.

„Za božjo voljo, oče, kaj imate?“ — rekla je v vedno večjem strahu.

„Kaj da imam? Nu, jaz imam hčer, katera ni vredna, da nosi moje ime. Vedel sem sicer, da so otroci nehvaležni, a da more otrok z nogama teptati, kar je očetu najsvetejše: čast njegove hiše, tega bi ne bil mislil.“

„Oče, prosim Vas, izrazite se jasneje; tu mora biti kako nesporazumljenje, rekla je z milo prosečim glasom.“

„Hinavka! Vrabci po strehah že čivkajo mojo sramoto.“

Revica v svoji nedolžnosti niti sedaj ni slutila, česa da jo dolže. (Pride še).

Obleka.

Po dr. Ivanu Dežmanu.

Dalje.

Oblačiti se je treba tudi po načinu življenja. Človek, kateri mirno leži ali sedi, diše z manjšo močjo, v njem je pretvaranje telesnih sestavin mirnejše in zato telesna toplota nižja, nego v onem, koji se mnogo giblje ali dela naporno, zato je prvemu treba toplejšega oblačila nego drugemu. Kolikokrat vidimo težaka, kako dela po zimni golorok in z razgaljenimi prsi, a ne čuti mraza, v tem ko nas, daši smo toplo zaviti, hudo zebe, ker ga gledamo brezposelni.

Treba je še opomniti, da so nekatere obleke za gospe barvane s strupom, največkrat z arsenikom to je n. pr. belo-zeleni tarlatan; te obleke so često uzrok kroničnim ali naglim boleznim.

Zelena boja je lepa za oko, ali ta boja se praši in trosi z obleke ter se morejo ti praški potegniti v se z dihanjem; razven tega izkadi se arsenik ob večji telesni toploti in močnejšem izhlapivanju, n. pr. pri plesu, pretvarjajoč se v arsenikov vodik, kateri se prišteva k najmočnejšim strupom ter more prouzročiti ne samo glavobol, krč, hrapavost, živčne bolezni, nego še bolj ostrupiti človeka. Tudi nekatere bele obleke so barvane z belim arsenikom in daši pazi zdravstvena policija, da se ne razprodavajo take obleke, vendar nosijo se še.

Evo vam načina, kako se morete uveriti, je-li v taki obleki strupa ali ga ni. Vzemite krpico te obleke ter jo denite v malo čašico, poljite jo z nekoliko destilovane vode in dodajte dve ali tri kapljice solne kisline. Potem pomešajte se stekleno paličico, da gre boja od nje, dodajte sedaj k temu žveplovodikove vode, katero morete dobiti v vsakej lekarni, pa tekočina takoj porumeni kakor zlato, ako je v obleki bil arsenik, a na dno čašice sede narančasta gošča.

Druga neizgoda, večja nego je otrovanje z arsenikom, zgodi se lahko pri ženskih posebno plesnih oblekah in ta je: da se one obleke lahko vnamejo. Znanost je dolgo iskala sredstva, ki bi ne škodilo odevnemu blagu, a bi je vendar varovalo od gorenja. Neka plemenita gospa vžgala si je na plesu angleške kraljice obleko ter zgorela, tedaj je razpisala kraljica veliko nagrado onemu, ki bi našel sredstvo, s katerim bi se obleke varovale od ognja. Našlo se je tako sredstvo, našla so se celo štiri takova sredstva ali večina kemikov zлага se v tem, da je žveplenski amonijak najbolje sredstvo. Vzemite tedaj sto delov vode deževnice in denite vanjo 7 odstotkov prav cenene soli, da se v vodi raztopi, potem dodajte, nekoliko škroba (štirke). Sedaj ni treba družega, nego obleko pomociti v tej vodi in dobro jo ocediti, a ne izžmeti, ko se je posušila, pogladiti jo z mednim gladilnikom. (Ako bi se vzel železni gladilnik mesto mednega, ostale bi na obleki rjave pege). Ako se tako postopa, ne izgubi obleka v boji, ako je boja tudi najnežnija, pa tudi v blesku ne izgubi. Ako pride taka oprava do plamena, ne zagori, ampak ona bode samo tlela, a preneha skoro tudi tleti, ako jo odmaknete od plamena ali od sveče.

Najbolje bode, da preiskovanje ako je strupenih tvarin v obleki, ali ako je gotova proti gorenju, prepustite komu večaku lekarniku ali kemikju.

Razven obleke vporablja svet že od davnih časov raznega lišpa, da svojo zunanost ukrasi kar najbolje more. Tudi divjaki lepšajo svoje telo s perjem, školjkami, cvetjem, kamenjem in biserji. V prosvetljenem svetu nosijo gospe nakite v laseh, ušesih, okoli vratu, na prsih, na zapestjih in na prstih — ne govore o nakitu na sami obleki. V obče je pravilo, da ne sme biti preveč nakita na telesu, ker se s tem ne kaže uglasen vkus. Ta vkus in estetična naobrazenost kaže se še bolj po izboru in nošenju nakita. Čim preprostejši je nakit, a vendar fino izdelan in dragocen, čim priložnejši je nakit nastavljen; čim primernejši je stanu in opravi osebe, tem lepši je in tem bolj krasi. Ako je preveč nakita na telesu, tedaj ne samo, da ne povišuje lepote, ampak kvari celo dražest osebi, katero zatemnjuje in skoro nedostaja poleg toliko zlata in biserjev.

Največ je treba gledati pri nakitu, da ni ponarejen, kriv, a k temu še nenežno izdelan in da ne zavzame preveč prostora. Ona, koja nosi biserje v bližini glave ali na vratu, mora paziti tudi, kakó se zлага boja biserjev z njeno poltjo. Dijamant in pravi biser pristojata vsaki polti in vsaki barvi obleke. Osebito lepo pristojata rjavkastim (ako niso v licu preblede) beli biser. Plavkam pristojajo zeleni biserji, kakor smaragd. V obče mora se držati pri bojah nakita onih pravil, koja smo razložili o oblekah.

Svrha mojega razpravljanja ni in ne more biti druga, nego, da se svojim poklicem in znanjem pogodim društvene običaje z napredkom znanosti. Čestokrat ne morem drugači, nego da iztaknem in opišem neke napake; ali uverjen sem, da moje čitateljice vvidijo, da delam to z najboljim namenom, da vzdržim zdravje in lepoto njihovo. Kakor človek, ki je dolžan pobijati, kar je nepravdo in nenaravno, postavljam proti previdnosti istino, proti umetnosti naravo in podstavljam vedno materijo duhu.

Sreča v nesreči.

Slika iz življenja. Spisal M. C.

(Dalje).

„Bili so časi — je nadaljeval — „ko sem bil tako nespameten, da sem si domišljeval, da bode edina hčer, ki jo imam, ponos mojemu imenu in da pripomore moji hiši do večje veljave“.

Tu se je zopet pokazala kramarska njegova nprav, kajti z besedama „večje veljave“ ni mislil družega, nego prav bogatega zeta, naj bi že bil tak ali tak.

„Ali oče, povejte mi vendar, česa me dolžite?“

„Kaj imaš ti s tistim učiteljskim beračem?“ — zarohnil je grozovito nad njo.

Sedaj ji je bilo vse jasno. Vest, da oče vé o njeni

Ljubezni, jo je tako presenetila, da v svoji sramežljivosti prvi trenutek ni vedela kaj odgovoriti. Rudečica pa ji je oblila ves obraz. Ogorelec videvši njeno zadrego, je bil o njeni krivdi še bolj prepričan. „Ali ne boš odgovorila!“ zavpil je nad njo, kakor še nikdar. „Nič slabega, oče! Da občujem prijazno ž njim, menda vendar ni zločin! Saj ste mi vendar sami dovolili.“

„Da, da, prokleta tista ura, ko sem dal to dovoljenje. Na cesto naj bi ga bil sunil kakor psa, ko je prvičkrat prestopil prag moje hiše. Zapomni si: Gorje tebi, če le jedno samo besedo še spregovoriš ž njim! Nikdar in nikoli ne dovolim, da bi se moja hči obesila vsakemu beraču na vrat!“ — Besede te je govoril z grozovitim naglasom; Ljudmili pa je bilo, kakor da bi ji kdo meso s telesa rezal, ko je čula tako sramotno govoriti o možu, na katerega je bila duša njena navezana z nerazrušljivo vezjo. —

In jokati je začela, da bi se morala kamenu smiliti. Bolj ko je jokala, tem divji je postajal oče, kajti njene solze so se mu zdele najbolji dokaz, da so mu ljudje poročali resnico. V svoji jezi prijel jo je za roko in potegnil s tako silo k sebi, da se je opotekla in da bi bila kmalu padla.

„Zdaj pa hočem vse vedeti in če mi ne bodeš govorila resnice, ti razbijem glavo“ — zavpil je nad njo.

„Oče, saj vam hočem vse povedati“, — vskliknila je in padla predenj na kolena. — „Da, jaz ga ljubim in njega značaj mi je porok, da je moje ljubezni vreden. Jaz nisem nikdar pozabila otroške svoje dolžnosti do vas, nikdar ni bil moj namen varati vas. Nikdar nisem prekoračila mej, ki so predrtane poštemu dekletu; za-to pa tudi ne umejem, kakim načinom da sem omadeževala čast vaše hiše.“

Govorila je tako prepričevalno, kakor more govoriti le deklica, ki nosi zavest nedolžnosti v svojem srcu. Upala je, da bode se svojimi prepričevalnimi besedami omečila očetovo srce, a vlivala je le olje v ogenj.

Dokler je gojil le malo upanja, da se bode Ljudmila morebiti vendar opravičila, se je še premagoval, sedaj pa, ko mu je priznala sama, sedaj, ko ni bilo nikacega dvoma več, priklopela je jeza do vrhunca. Spozabil se je toliko, da je dvignil roko in gotovo bi jo bil vdaril s koščeno pestjo, da se niso v tem trenutku odprla sobna vrata. Teta je namreč, čuvši njegovo vpitje, prihitela vsa preplašena gledati, kaj da je.

Prizor, katerega je videla, pričal ji je jasno, da se je moralo zgoditi kaj posebnega.

„Za božjo voljo, kaj pa se godi tu?“ vskliknila je. Zdaj pa se je vsula ploha tudi na njo, češ, da je posredno tudi ona kriva, ker ni Ljudmile zadostno nadzorovala. —

„Mislim sem“ — rekel je trepetajoči starki — „da čuvaš ti nad vsakim korakom lahkomišljenega dekleta, zdaj pa vidim, da si jo pustila, naj hodi svobodno po prepovedanih sramotnih potih. Vedi, da hči občečisanega moža ni nič boljša, nego navadna vl...!“

Ni je še izgovoril grde psovke, in situacija se je kar mahoma premenila. Ljudmila popred jokajoča, kopr-

neča in proseča, planila je kvišku kakor obstreljena zver. Psovka iz ust njenega očeta zadela jo je v globino njene duše. Zdaj se je videlo, kaj da zmore poštena ženska — in bodi-si naj pohlevniša — če se čuti zadeto na naj občutljivejšem mestu — na njeni ženski časti. Ponosno, kakor kraljica se je postavila predenj in merila ga z lesketajočimi svojimi očmi. Kakor je stala tu pred njim, bila je v istini imponujoča prikazen. Ko se ji je pleglo prvo razburjenje, rekla mu je s trdnim odločnim glasom: „Ni ga človeka na svetu, ki bi mi mogel očitati, kar bi se ne strinjalo s žensko častjo. Čast očeta, čast družine in moja lastna bile so mi vedno pred očmi. Kot hvaležen otrok sem spolnovala vsikdar svoje dolžnosti s škropulozno natančnostjo. Imajoč pa v sebi to sladko zavest, ne dovolim nikomur — tudi svojemu lastnemu očetu ne, da bi se dotaknil moje ženske časti.“

Njena eneržija tudi na očeta ni ostala brez vtisa. Izpregovoril je nekoliko prijaznejše:

Saj jaz sem te vedno rad imel, pozabiti hočem rad, kar je bilo, samo pozabiti moraš onega pritepenca, ki ti je se svojem sladkem jeziku zmešal glavo.“

„On mi ni glave zmešal, ker se je vedel proti meni vsikdar odkrito, pošteno, kakor se spodobi poštemu možu. Ravno zato, ker sem spoznala njega notranjo vrednost, sem ga začela ljubiti. Da mi pa ne bode mogli očitati nepokorščine, vam obljubim, da se ga hočem odslej ogibati. Da bi pa ga pozabila, da bi ga ne ljubila več, tega ne morete zahtevati; to ljubizen nesla bom sabo v grob.“

Način, s katerim je govorila te besede, kazal je železno, neupogljivo voljo.

To pa je očeta zopet razljutilo.

„In jaz ti prisežem pri svoji možki časti, da mi bo od danes naprej glavna naloga mojega življenja, da ti tvojo peklensko trmo izbijem iz glave. Ne upaj, da me bode čas izpremenil ali solze omehčale! Ni je oblasti, ki bi mogla ukloniti mojo voljo. Učiti te hočem, kako mora otrok spoštovati očetovo voljo.“

„Oče, je to vaša zadnja beseda?“

„Zadnja!“

Oče in hči sta se ločila razdvojena, kakor še nikdar. Teta pa je ostala pri njem v sobi.

Brat in sestra sta imela potem dolg, deloma zelo buren pogovor. Oče Ogorelec je bil vaje strahovati ves svet, gorje onemu, ki se je drznil oporekati mu. Danes pa sta se mu po robu postavili dve slabotni ženski, kar je bilo preveč za njegovo oblastno naravo.

„Bomo že videli, čegava obvelja“, zaklical je odhajajoči sestri. Potem je sedel tja in napisal pismo učitelju Zagradniku, ter nakopičil v njem toliko psovk, kolikor jih zmore le prevzetna, surova duša. „Zdaj sem mn pa povedal, kar mu gre“, rekel je zadovoljno in oddal list na pošto.

VIII.

Teta je šla, zapustivša brata, naravnost k Ljudmili. Našla jo je plakajočo. Vvidevši teto, tekla ji je Ljudmila

naproti in se je oklenila okolu vratu. „Teta moja, kako sem jaz nesrečna!“ je vskliknila. Starka ji je sicer se silo hotela kazati strog obraz, karati jo in ji očitati njeno nepredvidnost. Pa ni šlo in ni šlo. Prišlo je, kakor navadno. Starke — naj si bodo že matere ali tete — so navadno v takih položajih zaveznice mladih deklic. One so pribežališče, kamor priteče užaljeno mlado srce iskat tolažbe. In naj oče še tako rohni, naj nakopiči še toliko in toliko zatožeb proti hčeri, starka je in ostane vedno bistroumna njena zagovornica. Z advokatsko prebrisano stjo najde vedno novih momentov v korist svojega mladega klijenta. Pokliče mu v spomin — če treba — kake dogodke iz njegovega življenja, kar je možu vidno neprijetno. Ni čuda: njegovi današnji nazori so v očevidnem protislovju z njegovo minolostjo.

Teta je Ljudmilo tolažila, kakor je znala; obljubila ji je tudi, da bode poskušala, kar bode mogla, da privede očeta do družih nazorov.

„Teta moja“ — rekla je Ljudmila — „samo enkrat bi še rada govorila z njim, da me ne bo krivo sodil, ako se ga bodem odslej ogibala“.

Teta ji je seveda tudi to obljubila. Prilika se je potem ponudila, ko je Ogorelec odpotoval za dva dni v bližnje mesto.

* * *

Bil je prekrasen poleten večer. Sedela sta skupaj ter zamišljeno zrla gori na jasno obnebje, na katerem je bliščalo tisočero zvezdic. Bledi mesec je pa hladno gledal na-nju, kakor da bi njuna osoda njega ne brigala čisto nič.

Po dolgem molku vsklikne ona: „Ivan, Ivan, zakaj imam jaz takega očeta?!“ — in goste solze vlijó se po krasnem njenem lici.

„Da bi oče moj“ — govorila je dalje — „go il le iskrico ljubezni do mene v svojem srcu, ne mogel bi biti gluha za vse moje prošnje. Ali kaj govorim o srcu? Oče ki se s tako ledenimi pogledi ozira po svojem koprnečem otroku; oče, katerega ne ganejo gorke solze jedine hčere, tak oče nima srca. On se ne more iznebiti predsodka da je le bogastvo prvi pogoj sreče. Ta predsodek dela ga takó trdega, nepristopnega in temu predsodku žrtvuje vse — tudi srečo svojega otroka“.

In zopet se ji vderó solze. V tem trenutku bila je do dobrega prepričana, da je ona najnesrečnejša stvar.

„Vem, da je drzno od mene, da tako govorim o njem, ki mi je dal življenje, ali preobdali so me občutki in ljubi Bog, ki sodi vsako naše dejanje pravično, mi odpusti.“

Slednjič se vzdrami tudi Ivan. Vsaka beseda nesrečne, od njega goreče ljubljene deklice, vreže se mu hudo v srce in polasti se ga zavest, da v tem položaju se možu ne spodobi, da bi jadikoval, nego, da se je treba postaviti trdno na noge in srčno kljubovati vsem nezgodam.

Tedaj prime Ljudmilo za roko ter jo tolaži tako: „Ljudmila, ti si mi nekdaj sama rekla, da človek ne sme nikdar obupati. Te besede ponavljam danes jaz tebi. Tudi za naju pridejo še srečni dnovi. Vedi, da moje živ-

ljenje je posvečeno le tebi in da ne gojim druge želje, nego videti tebe srečno. Naj ti preti nevarnost od katere koli strani, v meni bodeš imela vsikdar zvestega zaščitnika. Jedinó to te prosim, prisezi mi danes še jedenkrat, da mi ostaneš zvesta, naj vihar okolu naju še tako razsaja. Ta sladka zavest mi bode dala nepoznano moč v boju za najino srečo.“

Ljudmila je sè slasto srkala v se z mladeniškim ognjem govornene besede, ki so napravile blagodejen vtis na-njo. Mesto vsega odgovora položila je nesrečna in vendar tudi tolikanj srečna deklica glavico svojo na ljubljenega moža. Gorak, strasten poljub pa je bil priča stare, a danes na novo vtrjene zveze.

(Zvršetek pride.)

Mnenje.

Kdor dela mojega ne hvali nič,

Pokoja si zato ne kali nič,

Da je govoril proste duše.

V oceni duh se ne zrcali nič,

Ki malo graja, malo boža,

Samo, da delavca ne žali nič.

Jaz menim, da je vsako delo

Nazadnje mnogo vredno — ali nič.

Življenja pot.

Oh kadar zdela večer trud

Telesom našim sleharn ud,

Tedaj še le spoznamo,

Kako je pot življenja hud.

Tedaj nam tudi v srci

Ni žal nikakovich zamud.

Očita rad, a hvalo

Nerad priznava slepi ljud.

Kaj čuda, če nam vstane

Do vsega dela časih stud!

A. Medved.

V Trstu, 15. julija 1897.

Mila moja!

Tvoje poslednje pismo je tako stvarno in takó objektivno, da Ti odgovarjam kar javno; morebiti najde tudi kdo drugi kaj, kar ga utegne zanimati.

Vprašaj me najprej, da li nevem, zakaj je bil odstavljen naš okrajni šolski nadzornik. Kako bi ne vedela; saj to je samo po sebi umevno sedaj v teh razmerah, kakoršne so na Primorskem. Mož je značaj, evo Ti ujegove krivde. Oprosti, da zahajam v politiko, ki ženski baje ne pristojajo, ali baš ta je sedaj v nas tako kričeča in nam tako sovražna, da jo zapazi lahko tudi — nepolitična ženska. Značaj je bil naš nadzornik, ki ni hotel